

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på
www.tekniskkulturarv.dk/about

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

DIVERSE UDDRAG

ANGAAENDE

GAS OG ELEKTRICITET

I—IX—X

(X lost)

KJØBENHAVN

WILLIAM SØRUPS BOGTRYKKERI

1905

662.74
St. F.

OVERFØRT
FRA
UNIVERSITETSBIBLIOTEKET
TIL
TEKNISK BIBLIOTEK

DIVERSE UDDRAG

ANGAAENDE

GAS OG ELEKTRICITET

I—IX

KJØBENHAVN
WILLIAM SØRUPS BOGTRYKKERI
1905

I

Den offentlige Belysning af Londons Gader.

Gassen fortrænger Elektriciteten.

Ved Byraads mødet i Torsdags, ved hvilket Overborgmesteren (The Lordmayor) den højvelbaarne John Pound var Dirigent, fandt en interessant Debat Sted om en Indstilling af Udvalget for Belysningen af Gaderne; i denne anbefalede man Iværksættelsen af Planerne (1) for Belysningen af Queen Victoria Street og en Del af Queen Street (mellem Queen Victoria Street og Cheapside) ved Hjælp af 45 Højtryks-Gaslygter i Stedet for de nuværende 27 elektriske Buelamper; de første Omkostninger anslaaedes til Lstr. 1376.5s; dette vilde, efter Dagspriserne, foraarsage en aarlig Besparelse af Lstr. 224; (2) for Belysningen af Fleet Street ved Hjælp af 34 Auer Gaslygter i Stedet for de 12 elektriske Buelamper, de første Omkostninger anslaaedes til Lstr. 120 (uberegnet Omkostningerne ved Istandsættelsen af den Brolægning, som bringes i Uorden, og Anbringelsen af de nødvendige Lygtesøjler, beregnede til Lstr. 100) dette vil efter Dagspriserne være en aarlig Besparelse af Lstr. 111 (3) for Belysningen af Lower Thames Street fra Fish Street Hill til Billingsgate Market og Monument Street ved Hjælp af 33 Højtryks Auer-gaslygter, samt en 1000 Lysstyrkes Auerlygte paa hver af Afsatserne foran Billingsgate Market i Stedet for de nuværende 8 elektriske Buelamper; de første Omkostninger anslaaedes til Lstr. 456, dette vilde foraarsage en aarlig Besparelse af Lstr. 28 11 s.

Mr. A. C. Morton, Udvalgets Formand, sagde, idet han foreslog Antagelsen af denne Indstilling, at Udvalget i de forløbne fire eller fem Aar havde indført Belysningen af næsten alle Citys Sidegader med Auergaslygter til Offentlighedens Tilfredshed, og at de aarlige Omkostninger ikke vare ret meget mere end hvad man plejede at betale om Aaret for Fladbrændere. Bro Udvalget havde ligeledes oplyst alle Broerne med Auer-gaslygter under Tryk med meget gode Resultater. Nu foreslog man at udvide Systemet til nogle af Hovedgaderne. Det bedste Bevis for god Belysning var, efter hans Mening, et Menneskes egen Dom desangaaende, det vil sige Konstateringen af det Belysningsmiddel ved hvilket man kunde se bedst. Han vilde dog ikke sige et Ord imod elektrisk Belysning, men som Gadebelysningsmiddel var den, syntes han, fuldstændig forfæjlet. I Paris, Berlin og Wien brugte man Gas til Gadebelysning; af Erfaring vidste Udvalget for Gadernes Belysning i London, at Auergaslygter under Tryk overgik langt det elektriske Lys. Det gjorde ham ondt, at dette Forslag skulde finde Modstand, da alt hvad Udvalget ønskede var, at Citys Belysning skulde gøre Magistraten og Borgerne Ære. De kunde ønske sig selv tillykke med, hvad der var bleven udført i Sidegaderne, hvor man for en ubetydelig Ekstraudgift havde faaet et fire Gange saa stærkt Lys som tidligere.

Mr. Wallace: Hvem skal betale de første Omkostninger ved disse Planer?

Mr. *Morton*: De skulle bestrides af Magistraten.

Mr. *Wilkinson* foreslog, at Indstillingen skulde tilbagesendes for at man kunde faa nærmere Oplysninger med Hensyn til Prisen paa Gassen og det elektriske Lys, og sagde, at Formanden for Gadeudvalget vilde tvinge Offentligheden til at bruge Gas. Hvis man antog det fremsatte Forslag vilde Medlemmerne af Byraadet gøre sig forhadet og blive til Spot og Latter for Borgerne, fordi disse vilde betragte Forandringen som et Tilbageskridt (Raab af *Nej*). Han foreslog, at Magistraten skulde gaa et Skridt videre og vende tilbage til de gamle Tranlygter. Indstillingen var unøjagtig og vildledende forsaavidt, at der ved Omtalen af de Bespareser, som skulde kunne opnaas, ikke var nogen Bestemmelse med Hensyn til Betaling af Renter for de udlagte Penge til en Amortisationsfond. I heldigste Tilfælde vilde den tvivlsomme Besparelse beløbe sig til en ringe Ubetydelighed.

Mr. *Wallace* støttede Ændringsforslaget, men bifaldt ikke de Bemærkninger, der blev gjort, da det blev forelagt. Han troede, at alle Byraadsmedlemmerne vare opfyldte af Ønsket om at have den bedste Belysning for London, men vare de sikre paa, at de vare paa rette Vej til at faa det? Han henstillede til Formanden for Gadeudvalget foreløbig at begrænse dette Forsøg til et mindre Areal ved at udelade Planen for Queen Victoria Street; eller ogsaa kunde hele Indstillingen sendes tilbage, og en anden, der i alle Henseender var udførlig, kunde da indleveres. Han interesserede sig ikke for elektrisk Belysning; han ønskede, at man ikke skulde gøre dette vigtige Skridt, uden omhyggelig Overvejelse og Undersøgelse. Hvis det elektriske Lys var forfejlet, var det ønskeligt at faa at vide, hvorfor det var det.

Andre Talere foreslog ogsaa Udsættelse.

Mr. *Williams* sagde, han havde brugt Elektricitet, han havde faaet sin Strøm til den lavest mulige Pris, og det gjorde ham ondt at sige — det gjorde ham ondt, fordi det vilde forvolde ham store Anlægsudgifter ved Forandringen — at han nu maatte bruge Gas igen, da den jo var 60 Procent billigere. Gassen var mere økonomisk og et langt bedre Lys end Elektriciteten.

Mr. *Lile* indrømmede, at han var en ivrig Tilhænger af Auerbelysningen. Han vilde dog ikke sætte sig imod, at Indstillingen blev tilbagesendt, thi jo mere disse Systemer blev undersøgt, des mere vilde Gassen vinde.

Mr. *Cooper* sagde, at han ofte havde haft Lejlighed til at sammenligne det elektriske Lys og Gassen, naar han tidlig om Morgen tog ind til Forretningen. Paa den ene Side af Vejen Southwark, var der elektriske Buelamper, men havde det ikke været for Gaslygterne paa den anden Side (Lambeth) vilde man ikke have kunnet finde Vej. Belysningen af Newington-Delen af Southwark (den Del, der oplyses af Elektricitet) var en Skam for Bydelen og den elektriske Belysning. Selv der, hvor Elektriciteten var bedst, kunde den ikke sammenlignes med Gasbelysningen paa Broerne. Han havde aldrig set bedre belyste Broer, ja troede ikke at der fandtes bedre belyste. Det elektriske Belysningskompagni syntes i den senere Tid at ligge i Dvale, medens Gaskompagnierne og Ingeniørerne bestandig vare i fuld Aktivitet, og havde nu faaet deres Belønning ved at kunne fremstille et bedre Belysningsmiddel til en lavere Pris end Elektriciteten.

Mr. *Morton* meddelte som Svar, at han ikke interesserede sig særligt for nogen af Delene. Man havde beskyldt ham for at have paatvunget Magistraten Gas. For ikke ret længe siden beskyldte man ham for at have paatvunget den Elektricitet (Latter). Disse tre Planer, maatte betragtes som et Forsøg; man maatte huske paa, at de Gader

der var valgt, laa i forskellige Dele af Byen, saa Borgerne selv vilde faa Lejlighed til at bedømme de to Systemers Fortjenester og Mangler. Hvis de Forslag, der vare fremsatte i Indstillingen bleve antagne, vilde man i et Aarstid eller to intet mere foretage sig, indtil de Lygter, der skulde rejses, vare grundigt prøvede. Gassen i Fleet Street skulde ikke være under Tryk. Han havde lagt Mærke til, at Gassen i nogle af Hovedgaderne i Paris ikke blev leveret under Tryk.

Ved Haandsoprækning blev Ændringsforslaget forkastet med stor Majoritet. Forslaget blev antaget og Udvalget blev bemyndiget til at udføre de nødvendige Foranstaltninger.

II.

Gadebelysningen i London City.

Fjernelse af elektriske Buelamper. Anbringelsen af Gaslygter med Auerlys.

Ved Byraadsmødet den 4de Maj erklærede Mr. A. C. Morton, Udvalgets Formand at: »Udvalgets eneste Ønske var, at Belysningen i London ikke skulde staa tilbage for Gadebelysningen nogetsteds.« Resultatet af dette Møde, som vi udførligt har meddelt i vort Nummer af 6te Maj, var den Bestemmelse, at anbringe Gaslygter med Auerlys i nogle af Byens vigtigste Gader i Stedet for elektriske Buelamper; største Delen af de nye Gaslygter blev tagne i Brug Lørdagen den 30te September.

Grundene hvorfor man opgiver den elektriske Gadebelysning.

Autoriteterne have i deres Stræben efter at opnaa, hvad Mr. Morton har udtrykt i de ovenfor anførte Ord, i længere Tid været optagne af at gøre Forespørgsler i England og udenfor Landet med Hensyn til den mest fyldestgørende og mest økonomiske Maade at belyse Gaderne paa. Man gjorde udførlige Forsøg med Auer Gaslys i nogle af Sidegaderne, og Udfaldet blev til Gunst for det auerske Gaslys. Belysningen viste sig saa fyldestgørende og billig, at Forespørgsler og Forsøg blev sat i Gang for at man kunde forvisse sig om, det ikke var ønskeligt at udvide Systemet til nogle af Hovedgaderne. De fleste af disse Gader ere belyste af elektriske Buelamper der, ved Hjælp af en livlig Fantasi, hver formodes at være paa 2000 Lysstyrke. Hvor stor eller lille end den nominelle Lysstyrke af disse Buelamper er, har man længe her som andetsteds følt, at Virkningen ikke er tilfredsstillende. Meget af Lyset gaar tabt i Luften, og det, der naar Gaden, er uligeligt fordelt og har ikke den gennemtrængende Evne, som et godt Lys bør have.

Vi gengive herved en Del af Mr. Mortons Tale ved den tidligere omtalte Lejlighed: »I de sidste fire eller fem Aar har man oplyst Sidegaderne i City med Auer Gaslys til Offentlighedens Tilfredshed, og Omkostningerne havde ikke været meget større end man plejede at betale aarligt for Fladbrændere. Bro Udvalget havde oplyst alle Broerne med Auer Gaslys under Tryk med de bedste Resultater. Nu foreslog man at udvide Systemet til nogle af Hovedgaderne, dog ønskede han at fremhæve, at de Forslag, som fremlagdes, skulde være Forsøg, og at intet videre vilde blive gjort for at fortrænge det elektriske Lys i London et Aarstid eller to, indtil man havde set Resultatet af det auerske Gaslys. Det bedste Bevis for god Belysning var, efter hans Mening, et Menneskes

egen Dom desangaaende. Man maatte prøve Gas og elektrisk Lys og selv afgøre ved hvilket man saa bedst. Han vilde ikke sige noget imod elektrisk Belysning, dog følte han sig forpligtet til at sige, at han troede den, som Gadebelysning fuldstændig forfejlet. I Paris, i Wien og i Berlin brugte Autoriteterne Gasglødelys under Tryk og af Erfaring vidste Udvalget for Belysningen af Gaderne i London, at dette Belysningsmiddel langt overgik det elektriske Lys.«

Tilfredsheden med den gjorte Forandring.

At denne Erfaring er bleven stadfæstet attesteres af Londons Dagblade efter at man har set de nye Lygter og har sammenlignet dem med de gamle.

De fleste Gaslygter med Auerlys bleve, som tidligere omtalt, tagne i Brug Lørdag den 30te September og Pressens Repræsentanter have siden haft Lejlighed til at bese dem. Anmeldelserne om de gjorde Forandringer vare i de forskellige Tidsskrifter Tirsdag 3die Oktober, uden Undtagelse gunstige. Vi behøver næppe at sige, at det samme var Tilfældet med Dagbladene. Tilfredsheden indskrænker sig ikke blot til Journalister. En Repræsentant for »the World« blev, ved at forespørge paa Londons Raadhus, underrettet om, at Gadeudvalget og Overingeniøren (Mr. F. Summer) vare overordentlig tilfredse med den Maade paa hvilken Overgangen til Gasbelysningen var bleven udført. Arbejdet er ikke blot bleven udført fyldestgørende, men med en Punktlighed, som er saa beundringsværdig, naar man tager de Vanskeligheder i Betragtning, der blev lagt det i Vejen af dem, der havde med den elektriske Belysning at gøre og som ret naturligt følte sig pinligt berørte over den Vending, Sagerne havde taget.

III.

Det elektriske Lys erstattes af Gas i Londons Gader.

„Fire Gange saa stor Lysstyrke som tidligere for samme,
ja mindre Betaling.“

Et Interview med Formanden for Gadeudvalget.

Yderligere Erfaringer med Hensyn til Resultaterne af Gas i Stedet for Elektricitet som Belysningsmiddel i nogle af Londons vigtigste Hovedgader, (en udførlig Beretning desangaaende findes i vort sidste Nummer), tjene kun til at stadfæste den gunstige Mening, der allerede er udtrykt om Forbedringen (ikke at tale om Økonomien) som Følge af denne Forandring. Da man imidlertid kunde tænke sig Muligheden af, at en Medarbejder ved en Gasjournal vilde være partisk, har man henvendt sig til Mr. Alpheus C. Morton, Formand for London Byraads Gadeudvalg, under hvis Auspicer denne Forbedring er bleven iværksat, for at erholde en upartisk Udtale herom.

Mr. Morton, der hele sit Liv igennem har været Talsmand for Økonomi og Effektivitet, hvor det gælder de offentlige Anliggender, har været en af de ledende Mænd ved dette Arbejde, som kulminerer i hvad vi betragte som en eklatant Sejr for Gassen.

Mr. Morton efterkom vor Anmodning om at udtale sig herom.

Gassen anvendt for dens Fortrins Skyld.

»De maa ikke tro«, begyndte Mr. Morton, »at jeg har nogetsomhelst imod Elektriciteten, langt fra. I Stedet for at være forud indtaget til Gunst for Gassen, som nogle formode, er netop det modsatte Tilfælde. Med Gas Light og Coke Kompagniet have vi haft vore Vanskeligheder baade med Hensyn til Priserne og andre Anliggender, vi vilde aldrig have interesseret os for Gassen, hvis der ogsaa havde været Indvendinger at gøre. Elektriciteten har Venner i Raadet, de ville sikkert indse, at det elektriske Lys behandles efter Fortjeneste.«

»Og man har opdaget, at Gassens Fortrin ere større?«

»Dette er for Tiden, aldeles bestemt vor Mening, Prisen vi har betalt for Buelamper er for Eksempel meget høj. I Edingburgh, hvis Belysning nogle af os inspicerede forleden Dag, var der i Princes Gade end bedre Belysning for 9 Lstr. 10 sh. pr. Lygte end vi har her i London for Lstr. 26. Fra Edingburgh vil man, tror jeg, ret snart sende en eller anden til London for at se, hvad vi har indrettet her.«

»Kan man ikke tænke sig, at Betalingen i Edingburgh, hvor det elektriske An-

læg er i Hænderne paa Kommunen, ikke er tilstrækkelig til at dække Omkostningerne af Produktionen og Vedligeholdelsen? Thi 9 Lstr. 10 s. er i Sandhed en meget lav Pris?

»Det er rimeligvis kun Netto Prisen. I London forsynes vi jo af Selskaber, der skulle tjene Penge. Men bortset fra Pengespørgsmaalet synes jeg, at ingensomhelst elektrisk Buelampe giver saa effektivt et Lys som de auerske Lygter.«

Erfaring i London og Udlandet.

»Støtter denne Udtale sig paa Erfaringer i London alene?«

»Det gør den ikke, men vi er ikke uden Erfaring i London. Endnu inden vi havde gjort noget, havde South Metropolitan Gas Kompagniet vist, hvad Auer Gasbelysning kunde udrette. For tre eller fire Aar siden belyste vi vore Broer i City med auerske Gaslygter under Tryk; enhver, der nærer Tvivl i denne Sag, kan jo sammenligne dem med Waterloo- og Westminsterbro, som endnu oplyses af Elektricitet. Disse kan for Eksempel slet ikke sammenlignes med Blackfriarsbroen.«

»Der er vel ogsaa nogen Erfaring med Hensyn til Gassen i Byens Sidegader?«

»Det er der. Vi har opstillet flere end 2,600 Lygter med Auerlys, og alle ere enige om, at disse giver det Lys, man behøver, til en ubetydelig højere Pris end den, man gav for de gamle Lygter af samme Type for Fleet Street.«

»Gjorde man noget Skridt for at stadfæste de i London gjorte Erfaringer ved at erkyndige sig om, hvad man foretager sig i denne Sag i Udlandet?«

»Ja, i den Tale jeg holdt ved Mødet i Maj Maaned, ved hvilket man besluttede sig til at gøre dette Forsøg, talte jeg om det. Forrige Aar var jeg i Paris og saa, hvad man var i Færd med at gøre der. Der er Gassen, som Lygterne forsynes med, ikke under Tryk, og jeg synes, at Rue de la Paix, som belyses paa denne Maade, er den bedst belyste Gade i Verden. Afstanden mellem hver Lygte er omtrent 30 Fod; paa hver Kandelaber er der tre særskilte Blus, to af disse slukkes ved Midnatstid. Intet Under, at man afskaffer det elektriske Lys. I Bryssel finder det samme Sted; jeg var der forleden Dag; Belysningen i Bryssel er udmærket. Jeg har ikke været i Berlin, men jeg har talt med et af Byraadsmedlemmerne, og han fortalte mig, at der havde man gjort det samme. Hvis London skulde følge med Tiden, maatte man gøre, hvad man havde gjort.«

{

Grunden hvorfor man ikke havde opfordret Elektricitets-Selskabet til at gøre et Tilbud.

»Man mener, at De har behandlet det elektriske Selskab med for ringe Høflighed, at De, saa at sige, har fortrængt det fra Gaderne, uden at give det Lejlighed til at gøre Tilbud, og at det kunde have udrettet langt mere end hidtil, hvis det havde faaet Lejlighed, dertil.«

»Hvad er Deres Mening om dette, Mr. Morton?«

»Kun dette, at vi ikke har nogen særlig Forpligtelse ligeoverfor City of Londons Elektricitets Selskab. Havde vi anmodet det om at gøre Tilbud, maatte vi ogsaa have gjort det samme til andre Selskaber, og der var ingen Grund til at tro, at Belysningen kunde have været bedre end den tidligere havde været. Hvis Belysningen kunde have været bedre, hvorfor blev den det saa ikke, da det stod i Selskabets Magt at gøre det. Hvis Selskabet havde foreslaaet Forandringer, vilde Byraadet ganske sikkert have bifaldet

dem. Der vilde ikke være bleven gjort Indvendinger, saa længe man ikke bad os om flere Penge. Uden at spørge om vor Tilladelse har det rejst nogle Lygter i Nærheden af Blackfriars Bro for Enden af Queen Victoria Gade, for at vise, hvad det kan gøre, formoder jeg — efter min Mening er Lyset uroligt og ikke nær saa tilfredsstillende, som det auerske Gasblus. Sandheden er, at ikke et Byraadsmedlem har været tilfreds med den elektriske Belysning i City.«

»Og man betragter Forandringen som en Forbedring?«

»Ved næste Byraadmøde vil man sikkert høre en Del desangaaende. Hvad mig angaar, og jeg tror, at andre deler min Mening, synes jeg, at Belysningen er langt bedre under den nuværende Ordning; vi har fire Gange saa stor Lysstyrke som tidligere for samme, ja mindre Betaling. De, der interesserer sig for dette Spørgsmaal, skulde inspicere Belysningen i Monument Street og den derved liggende Bydel. Derfra har Elektricitets Selskabet nægtet at flytte Buelampe Søjlerne, fordi det paastaar, at vor Kontrakt med det endnu ikke er udløben. Dette er et Spørgsmaal, som vil blive afgjort, naar det forlanges, at vi skal betale for den Strøm, som Buelamperne konsumere.«

»Der er altsaa for Tiden, dels ved Gaslygterne, dels ved Buelamperne, et vældigt Lyshav ved Billingsgate?«

»Ja, men Buelamperne bidrage grumme lidt dertil. Vi have taget disse Gader i Øjesyn, medens der ikke var andre Lys i Brug end Lygterne, og hvad vi saa, imponerede os. Faktisk kom Lyset kun fra Gaslygterne; Buelamperne vare i den halve Tid ikke andet end Prikker, og i den halve Tid var Lyset uroligt og skar i Øjnene. Alle de Buelys, jeg har set, har været mere eller mindre urolige og skærende.«

Nu fremlagde Referenten følgende Uddrag fra Electrical Times af 5te Okt. og udbad sig Mr. Mortons Mening derom.

Uddrag.

Der kunde være noget i det Ræsonnement, at Gaslygter, der staa tættere sammen og nærmere ved Jorden, ere bedre end Buelamper paa høje Søjler, der staa i længere Afstand fra hinanden, hvis man skulde tage Hensyn til Fodgængere; men, naar man lægger Mærke til, at Gaslyset omtrent er i lige Linie med Omnibus Kuskens Øjne, og at et saadant Lys rimeligvis vil blænde ham og forhindre ham i at køre lige ud, er det indlysende, at Fodgængerne ville behøve saa meget Lys som muligt for at slippe helskindet derfra.

Denne Side af Sagen havde Mr. Morton ogsaa skænket sin Opmærksomhed. »Jeg har kørt igennem Gaderne ovenpaa en Omnibus«, svarede han, »for selv at se Virkningerne, og jeg var meget tilfreds. Kuskene maa have god Belysning paa Gaderne for at kunne styre uden Vanskeligheder. Det, man skal stræbe efter, er et godt, roligt, hvidt Lys, saa Fodgængere og Kuske kunne se, hvorhen de gaa eller køre, og det har vi nu i de Gader, hvor man er vendt tilbage til Gas.

Man kan tage sin Avis frem paa Gaden — jeg har gjort det — og med største Lethed læse almindelig Tryk ved Lyset fra Gadelygten. Dette var tidligere ganske umuligt Vort eget Syns Dom er dog langt bedre end Lysmaalerens.«

Saaledes endte dette Interview og alle Leverandører af Gas til Belysning have al mulig Grund til at være meget tilfredse dermed.

IV.

Aldwych og Kingsway.

Gasbelysningen under Højtryk i Londens ny Hovedgade udenfor City.

Med den Højtidelighed og det Ceremoniel, der hører sig til ved en saadan Lejlighed, og i Overværelse af Repræsentanter for Paris' Byraad, aabnede Hs. Majestæt i Onsdags for Trafiken den store ny Hovedgade, som takket være Londons Amdsraad fuldstændig har omændret en stor Bydel midt i Hovedstaden. Det er den største Gadeforbedring, der er bleven udført i London siden 1820, da Regent Street blev anlagt under det gamle Metropolitan Board of Works. Forbedringen begynder paa det Sted, hvor Theobald Road og Southampton Row mødes, dette sidste Navn har man bibeholdt. Hovedgaden kendes ved Navnet Kingsway fra Holborn mod Syd til der, hvor den støder sammen med den halvmaaneformede Gade, der hedder Aldwych, for Enden af Strand. Den østlige Spids af den halvrunde Gade gaar ind i Strand ved St. Clemens Danes Church, og den vestlige Spids af Wellington Street, ligeoverfor Waterloo Bridge. Hovedgadens Bredde er 104 Fod fra Byggelinie til Byggelinie, og 60 Fod fra Fortoug til Fortoug, kun paa en kort Strækning i Southampton Row er den noget snævrere. Gadens Længde fra Theobald Road til Aldwych er 2.120 Fod, og Længden af Aldwych er 1.500 Fod, eller omtrent $\frac{3}{4}$ engelske Mil.

Belysningen af denne vigtige Bydel var selvfølgelig en Sag af største Betydning for de Myndigheder, der havde dermed at gøre — Holborn og Westminster Byraad — og den Kendsgerning, at de valgte Gas fremfor Elektricitet, hævder en Sejr for Gassen; en Sejr, der kun staar tilbage for den sidste, ved hvilken Elektriciteten tildels blev fortrængt fra den befæstede Stilling, som den længe havde indtaget i London.

Takken for disse sidste Triumfer, som have forhøjet Gassens Anseelse ganske overordentlig over hele Landet, tilkommer Gas Light og Coke Kompagniet og dets Funktionærer, sammen med Mr. F. V. Goodenough, Kompagniets Overinspektør, under hvis Overopsyn Installationen er bleven udført.

Hvorledes Belysningen udføres.

Det er nogen Tid siden, Belysningsmyndighederne akcepterede Gas Light og Coke Kompagniets Tilbud paa Arbejdet. Den Gang og senere har der staaet forskellige Enkeltheder med Hensyn til Lygterne o. s. v. i Gas World. Det kan have sin Interesse at samle disse Oplysninger og føje nogle til. I Aldwych er der 12 Lygter (eventuelt vil der blive flere i Sidegaderne, der føre fra Hovedgaden til Strand) og i Kingsway er der 39. Lygterne ere efter Systemet »Millennium«, der vil være vore Læsere velbekendt.

Alle Brændere ere forsynede med British Compressed-Gas Kompagniets automatiske Højtryks »by-pass«, ved hvis Hjælp alle Lysene tændes samtidigt, saasnart Presgas Anlægget sættes i Gang. Tændeblussene holdes brændende under Lavtryk ved en simpel Ventil, som lader Gas under almindelig Tryk passere gennem Højtryksledningen efter at Presgas-Anlægget er bleven sat fra. Presgas-Anlægget, leveret af British Compressed-Gas Kompagniet, er anbragt i Cliffords Inn, og drives af en Gasmaskine. Forsyningsledningen føres igennem Tunnelen, som løber langs med hele Hovedgaden. Fra denne Ledning forsynes ogsaa nu de stærkt lysende Lygter, som i længere Tid have været i Brug ved Wellington Street — Strand Overgang, og ligeover Retslokalerne. Lygterne ere konstruerede efter Gas Light og Coke Kompagniets egen Plan. De ere 33 Tommers runde Lygter med fire Ribber, i hver er der to Brændere, og de ere forsynede med lidt konveks, emailleerede Staalreflektorer. De ere lavede af Kobber og forsynede med særligt hærdet Glas. Ved disse Lygter har man særlig haft sin Opmærksomhed henvendt paa at opnaa den mest fuldendte Ventilation. Kandelabrene i Westminster Bydelen ere 20 Fod høje, efter samme Plan, som de i Whitehall, af hvilke der fandtes en Tegning i Gas World af 2den Januar 1904. De ere forfærdigede i England af British Mannesmann Tube Kompagniet. Paa Holborn Siden ere Kandelabrene mere dekorative, de ere valgte af de stedlige Myndigheder og forfærdigede af Messrs. Pontifex & Co.

Kontrakten fordrer et Minimum af 700 Lys' Styrke pr. Lygte, men Lygterne give virkelig 1000 Lys Styrke. Lygterne installeredes af Gas-Kompagniet for Lstr. 20 (Kr. 360) hver, der skal tilbagebetales med 5 aarlige Afdrag. Kompagniet beregner sig for Vedligeholdelsen og Gassen til hver Lygte Lstr. 15.0.11 d. aarligt.

Lygterne brænde 3940 Timer om Aaret, og hele Lysstyrken vedligeholdes hele Natten. For de 51 Lygter er Lysstyrken paa en Vejstrækning af omtrent $\frac{3}{4}$ engelsk Mil 50,000, omtrent det samme som 68,000 Lys' Styrke pr. Mil. Dette er en ganske udmærket Belysning, og man udsætter sig ikke for Modsigelse, naar man hævder, at i Holborn Bydel, hvor Lygterne staa tættere end i Aldwych, ser man den bedste Belysning i hele Kongeriget. Vi vil kun lige give en Forestilling om, hvor langt de elektriske vare fra Maalet i deres Tilbud paa Arbejdet. De tilbød Buelamper paa 700 Lys' Styrke for Lstr. 27 (Kr. 486) om Aaret.

V.

Gas contra Elektricitet i Croydon.

Uddrag af Croydon Byraads Forhandlinger den 18de September 1905.

Ved et Møde af Croydon Byraad blev det foreslaaet af Hr. Price: »At Rapporten over Gadebelysningen bliver henvist til videre Forhandling ved et senere Møde for at sikre en upartisk Overvejelse af Sagen — at Belysnings og Elektricitets Udvalget bliver anmodet om at skaffe Tilbud fra de respektive Gaskompagnier om en effektiv Belysning af Gaderne med Gas, og at forelægge Byraadet saadanne Tilbud.«

Idet han gjorde dette Forslag, bemærkede han, at Londons City, efter at have prøvet det elektriske Lys i 15 Aar, nu var ifærd med at gaa tilbage til Gas.

Ved at foretrække Gas for Elektricitet til Belysning af den nye Jernbanestation ved Victoria, var den aarlige Besparelse for Brighton Jernbanen anslaaet til omtrent Lstr. 1000 (Kr. 18.000).

Byerne Bradford og Liverpool, som tidligere belystes ved Elektricitet, ere nu belyste ved Gas.

Men det mest fremtrædende Bevis for Gassens Fortrin som Gadebelysning fremfor Elektricitet fandtes i Byen Hull. I denne By havde Byraadet, endskønt det ejer det elektriske Værk, contraheret med det derværende Gaskompagni om Belysningen af største Delen af Gaderne.

Taleren fortsatte, efter at have omtalt, hvad man havde gjort i lignende Tilfælde i Paris og Berlin, at i Croydon kostede Gadebelysningen for 10 Aar siden Lstr. 7.000 (Kr. 126.000) aarligt.

Nu var Udgifterne, igennem Anvendelse af Elektricitet steget til Lstr. 14.000 (Kr. 252.000) aarligt.

Disse Tal retfærdiggjorde efter hans Mening hans Forlangende om en Undersøgelse. Det var hans Mening, at dersom man anvendte Gas til Gadernes Belysning, vilde Besparelsen beløbe sig til mindst Lstr. 3.500 (Kr. 63.000) aarligt.

Forslaget støttedes af Herr K. Moore.

Da Tiden nu var meget fremskreden, blev Sagens Behandling udsat til et senere Møde.

VI.

Gas contra Elektricitet.

Gasinstallation ved Stourbridge Arbejdsanstalt.

Spørgsmaalet angaaende hvilken Belysning, man skulde vælge for den ny Arbejdsanstalt i Stourbridge, blev endelig afgjort af Stourbridge Byraad i forrige Uge.

»Gas World« for den 16de dennes gav en Oversigt over de forudgaaende Forhandlinger.

Mr. J. W. Biggs, Formand for Finantsudvalget, aabnede Mødet med en indgaaende Sammenligning af Omkostningerne ved de to Belysningsmaader.

Udgifterne ved Gasglødelys anslog han til Lstr. 103 aarligt, idet Gassen regnedes til 2 shillings pr. 1000 Cubikfod, og Udgifterne til Elektricitet ansloges til Lstr. 687 med en Enhedspris af $2\frac{1}{2}$ d pr. Kilowatt (lig 26 Øre.).

Efter et indkommet Overslag vilde Prisen andrage Lstr. 514 med en Enhedspris af $2\frac{1}{2}$ d pr. Kilowatt (lig $18\frac{3}{4}$ Øre.).

Forsøg vare gjorte ved Wolverhamptons Arbejdsanstalt, af hvilke fremgik, at en 8 Lys Lampe brugte 27.62 Kilowatt i Løbet af Aaret, og herefter vilde Omkostningerne ved Stourbridge andrage Lstr. 416, men Lysstyrken, man erholdt herfor, vilde være meget mindre end den, man vilde erholde ved Anvendelsen af Gas.

For at fremstille Forholdene ved elektrisk Belysning saa heldigt som muligt, var Mr. *M'Lien* gaaet ud fra, at Gassen skulde bruges 2 Timer daglig, Elektriciteten $1\frac{1}{2}$.

Den Lysstyrke, han foreslog, vilde kun være den halve af den, man vilde opnaa ved at anvende Gas, og i sine Beregninger gik han ud fra, at et Gasblus forbrugte 3—5 Kubikfod Gas pr. Time.

Han (Mr. Biggs) mente, at Gas var billigere end Elektricitet, og at det var ligesaa godt i enhver Retning.

Med Hensyn til Renlighed udtalte han, at Stuerne vilde ofte blive hvidtede, hvadenten de trængte dertil eller ej, og hvad sanitære Hensyn angik, da var Gas, naar den rette Ventilation var til Stede, at foretrække, hvilket var paavist af Professor Frankland, Birmingham.

Mr. Biggs foreslog, at der anvendtes Gas fremfor Elektricitet.

Miss E. M. Finney modsatte sig dette Forslag; idet hun henviste til nogle Beregninger, som vare offentliggjorte af Gasværksbestyrer Mr. W. North, udtalte hun, at han havde regnet med den almindelige Glødelampe, men at »Nernstlampen« nedsatte Forbruget med 50 pCt.; hun gjorde gældende, at det var saa naturligt, at man lod Gassen brænde, naar man forlod et Værelse, men derimod altid slukkede det elektriske Lys i

saadanne Tilfælde. Hun kendte Frankland og kunde ikke forstaa, hvad der fik ham til at holde paa Gassen.

Hun udfordrede nogen til at fremkomme med Udtalelser fra Øjenlæger og andre medicinske Autoriteter, der gik ud paa, at Gas var bedre for Øjnene end Elektricitet.

Mr. C. Chambers sagde, at den gamle Arbejdsanstalt var forsynet med 86 Gasbrændere (heraf de 70 Gasglødelys).

Sidste Aar androg Regningen for disse og Kogegassen Lstr. 171.

Naar man anslog Forbruget af Gas pr. Brænder i Timen til 5 Cubikfod, vilde Gasregningen for Belysningen beløbe sig til Lstr. 49, hvilket gav Lstr. 122 for Kogegassen; dette var enten en alvorlig Anke imod Forbruget af Kogegassen eller ogsaa forbrugte Brænderne mere end 5 Cubikfod pr. Time.

Mr. M. Rollinson talte i Favør af Gassen, idet han henviste til et Brev, han havde modtaget fra Brierley-Hill.

Brevskriveren udtalte, at han havde brugt Elektricitet i sin Forretning i 2 Aar hvilket havde kostet ham 3 til 4 Gange saa meget som Gassen havde kostet ham før.

Han havde fire Gange saa mange elektriske Lamper, som han før havde benyttet Gasbrændere, men fik ikke nær saa meget Lys.

Han var i Færd med at installere Gas igen.

Brevskriveren sluttede: »I Skatteydernes Interesse maa De endelig modsætte Dem, at der anvendes anden Belysning end Gas.«

I Løbet af Forhandlingerne udtalte Mr. Pargeter, at Driftsbestyreren for Elektricitetsværket Mr. M'Lien havde tilraadet dem at undersøge Forholdene i Brettell Lane og se Belysningen der, idet der findes Gas paa den ene Side og elektrisk Lys paa den anden.

Han havde tilbragt en Time i Brettell Lane og var gaaet op ad den ene Side og ned ad den anden Side af Gaden, og han maatte sige, at Gassens Lysstyrke overskred Elektricitetens.

Efter en lang Diskussion blev det vedtaget med 25 Stemmer mod 11, at Bygningen skulde belyses med Gas.

Greenwich Central-Bibliothek.

I Tirsdags berettede Bibliothekskomiteen i Greenwich Byraad, at de ved flere Lejligheder havde beskæftiget sig med Spørgsmaalet, hvorvidt det ny Central-Bibliothek skulde belyses med Gas eller Elektricitet.

Efter en meget omhyggelig Overvejelse angaaende Omkostningerne, og efter at have modtaget flere Tilbud fra »Det elektriske Lyskompagni« om at forsyne dem med Strøm for 3½ d. pr. Kilowatt (lig 26 Øre) og efter at have confereret med Bestyreren fra »South Metropolitan Gaskompagni« og modtaget Tilbud paa Gasinstallationen, vare de komne til den Overbevisning, at der vilde opnaas en betydelig Besparelse ved at anvende Gas fremfor Elektricitet.

Ved Forespørgsler var det blevet fastslaaet, at det langtfra er Praksis at belyse offentlige Bibliotheker med Elektricitet, og at nogle af de nye Bibliotheker, som vare opførte for nylig, bleve belyste med Gas, hvilket gav særdeles gode Resultater.

Udvalget havde derfor givet Arkitekten Ordre til at sørge for Gasinstallation, og havde valgt Lamper etc. etc., som de troede vilde svare til Hensigten.

Ingleton's Gadebelysning.

Efter en Beslutning, som blev taget paa det aarlige Belysningsmøde, vedtoges det sidste Mandag at ombytte den elektriske Gadebelysning med Gas.

Besparelsen derved vil andrage Lstr. 20 aarlig.

VII.

Byraadsmødet i Turnbridge Wells.

En By i det sydlige England med ca. 40.000 Indbyggere.

Ved det sidste Byraadsmøde i Turnbridge Wells forelagde Byraadsmedlem Woollen et Forslag, der gik ud paa, at Byraadet skulde overveje, om det ikke var raadeligst at sælge det elektriske Lysanlæg. Byraadsmedlem Woollen gjorde opmærksom paa, at Lysanlægget ikke betalte sig, og aldrig vilde komme til at gøre det. Amortisationsfondet strakte sig over for mange Aar, og Byraadet havde ikke garderet sig rigtigt mod Værdiforringelse. Man burde have rejst Penge til Vedligeholdelsen af Lysanlægget, da dette var nyt, og Posten for Reparationer lille; nu forøgedes Reparationsomkostningerne Aar for Aar. Naar Byraadsmedlemmerne ikke var deres egne Konsumenter, kunde de ikke, naar Gassen var billigere, forlange, at Elektricitet blev brugt til Gadebelysning. Andre Byer vendte nu tilbage til Gas som Gadebelysning, og, hvis Anlægget blev solgt, kunde Byraadet benytte det billigste og bedste Belysningsmiddel og spare Skatteborgernes Penge. Han dadlede ingen, fordi dette Foretagende blev sat igang; men det havde ikke svaret til Forventningerne, og havde man begaaet en Fejltagelse, var det eneste rigtige det, at rette den for Skatteborgernes Skyld. Oberst Bowrig, som støttede denne Sag, sagde, at Foretagendet var risikabelt. Han gjorde opmærksom paa, at Elektricitet var bleven forkastet som Belysning for Rusthall Church, fordi den var for dyr; han spurgte, hvorledes Byraadet vilde optage Konkurrencen med det auerske Gaslys. Fagmænd vilde fortælle dem, at om tolv Aar maatte Lysanlægget fornyes, og dog strakte Amortisationsfondet sig over femogtyve Aar, og man havde ikke garderet sig imod Værdiforringelse. Der var ingen Fremgang. Antallet af Konsumenterne tog af i Stedet for at tage til, og man kunde ikke konkurrere med Gassen. Oberst Bowrig meddelte nogle Arbejdsudgifter efter Electrical Times, og tilføjede, at næsten Halvparten af de Selskaber, han havde omtalt, arbejdede med Tab.

Flere af Byraadsmedlemmerne modsatte sig Forslaget, som forkastedes.

Kopi.

VIII.

London, Brighton og South Coast Railway.
Ingeniør Kontoret.

London Bridge. S. E.
September 27. 1904.

Herr Ingeniør Goodenough.

Victoria Stations Belysning.

I Besiddelse af Deres ærede Brev af 23de dennes med Hensyn til det ovenfor nævnte, synes jeg, at det er fuldstændig rigtigt, at De faar de Oplysninger, De ønsker, da disse stadfæste de Overslag, som De forelagde mig, den Gang jeg overvejede Spørgsmaalet om Belysningen af Victoria Stationen med Gas alene.

I Løbet af det sidste Halvaar har Forbruget igennem alle Maalene været 6.354.400 Kubikfod; Forbruget i Fjor i den tilsvarende Tid var 4.550.800; dette viser en Tiltagen i Forbruget af 1.803.600 Kubikfod; og en forøget Udgift af Lstr. 298.4.3 for Gassen med Vedligeholdelsen af Glødenæt og Pudsning af Lygterne. I Halvaaret 1903 brugtes der Lstr. 842.13.4., Udgifterne for det elektriske Lys, dette var Hovedbelysningsmidlet førend det nye System med Gasbelysning blev installeret. Den forøgede Udgift for Gassen, trukken fra den tidligere Udgift for det elektriske Lys, giver en netto Besparelse af Lstr. 554.9.1 i Halvaaret.

Jeg tror, at det sikkert vil indrømmes af alle Vedkommende, at Stationen er langt mere glimrende oplyst nu, end Tilfældet var under Dobbeltsystemet, Elektricitet og Gas. Jeg tror, at dette særligt skyldes de bedre Resultater, der opnaas ved de nuværende Gaslamper, og ved at Gaslyset, der, hvor det har fortrængt det elektriske Lys, spreder sig bedre end det var muligt under de tidligere Forhold.

Deres hengivne

sign. *Chas. L. Morgan*,
Ingeniør.

F. W. Goodenough. Esq.

Gas Light & Coke Company.

Horseferry Road. Westminster S. W.

IX.

Kopi.

London, 11te Oktober 1905.

Randers.

Idag har jeg haft en Samtale med Mr. Goodenough angaaende Installationen af Presgasbelysningen paa Victoria Stationen i Stedet for det gamle elektriske Lys. Han fortalte mig, at Jernbaneselskabet, skønt det havde flere Grunde for at begunstige det elektriske Lys, havde bestemt sig for Gas til Belysning af den nye eller udvidede Station, som man er ved at opføre. Kompagniet havde et Tilbud paa Strøm fra det lokale Elektricitets Selskab til 1.15 d (lig $8\frac{6}{10}$ Øre pr. Kilowatt); man tænkte ogsaa paa at bygge en elektrisk Central til Drivkraft for visse lokale Tog, og de havde et særligt lavt Tilbud paa Forsyning og Vedligeholdelse af Buelamper.

Den mere fuldendte Belysning med Gas af Stationens to Perroner og Rangerpladserne, parret med en aarlig Besparelse paa omtrent Lstr. 1000 havde vundet Jernbaneselskabets Direktører for Sagen, den ene af disse, Major Cardew, er Regeringsraad-giver med Hensyn til Elektricitetsanliggender.

Lygterne, der bruges paa Rangerpladserne, ere paa henimod 1000 Lys' Styrke og have helt fortrængt Buelamperne; der synes ikke at være nogensomhelst Grund, hvorfor man ikke skulde bruge dem i Stedet for Buelamper, dér, hvor en Stige vilde være ubekvem, tages Gassen fra et Rør midtvejs paa Masten ved Hjælp af en Slange, og dette bevirker, at Lygten kan sænkes ned til Jorden og hæves ved et Spil.

Der er ogsaa andre Fordele ved Gasbelysning. Dersom Artiklen om denne Installation, i Gas Journal af 23de Februar 1904, ikke er Dem bekendt, vilde det sikkert interessere Dem at læse denne.

Jeg har modtaget en Kopi af et Brev fra Jernbaneselskabets Ingeniør til Mr. Goodenough med Resultaterne for de første seks Maaneders Belysning med Gas alene, De vil deraf se, at Ingeniøren viser en Besparelse paa omtrent Lstr. 550; senere har han sagt, at Besparselsen beløber sig til Lstr. 1100 om Aaret.

Hvis De ønsker nærmere Oplysning, maa De endelig lade mig det vide. Saa snart som muligt sender jeg Enkelthederne med Hensyn til Keith og Blackmanns Presgas Apparat; dette System bruges i City; nogle Enkeltheder staar i denne Uges Journal. Endnu et godt System med ringe Kapital Udlæg er Sale Onslow.

Deres hengivne

sign. *H. G. Warren.*

Herr Direktør J. R. Cridland.

København.

X.

En Londoner Jærnbanestation belyst ved Gas.

The Gaslight- & Coke Company maa nu regnes som fuldstændig erfaren i de nyeste Metoder til Belysning af Jærnbanestationer og har paa dette Omraade opnaaet udmærkede Resultater. Det var en stor Skuffelse for Elektrikerne, at, skønt Elektriciteten blev frembragt privat, overdroges dog Belysningen af den gamle Victoria Jærnbanestation paa London, Brighton og Syd-Kystbanelinien til Gaslight- & Coke Company. Endnu dybere blev Skuffelsen, da Kompagniet, der konkurrerede med Elektriciteten, til en nøje beregnet Pris fik Belysningen af den nye Victoria Jærnbanestation i Entreprise, og det maa have foraarsaget stor Ærgrelse, at Kompagniet atter havde haft et saadant Held som det at faa en saa vigtig Endestation som Broad Street Jærnbanestation paa North London Jærnbanelinie, naar Elektriciteten kunde købes eller i alle Tilfælde frembringes til saa billig en Pris som $1\frac{1}{2}$ d. pr. Kilowatt ($=11\frac{1}{4}$ Øre). Med al Respekt for Autoriteterne for North London Jærnbanelinie maa vi sige, at det var paa høje Tid, man forbedrede Belysningen paa Banegaarden; den tidligere Belysning frembragtes udelukkende ved gammeldags Fladbrændere. Men Udsættelsen har haft den Fordel, at Selskabet nu har kunnet vælge imellem de mest fuldendte Systemer — baade Gas og Elektricitet — til det særlige Brug, som skulde gøres af dem, ligesom de kunde drage Nytte af Erfaringerne andetsteds fra — ikke en Dags, men længere Tids — under alle de skiftende Vejrforhold og Ulemper — Damp, Støv, Røg og Stød — for hvilke al Slags Lys ere udsatte paa Jærnbanestationer, i Særdeleshed hvor disse ikke ere overdækkede. Under disse Omstændigheder er North London Selskabets Valg med Hensyn til Belysningen af Broad Street Banegaarden Resultatet af grundig Overvejelse, som uden Tvivl er bleven paavirket af den Kendsgerning, at Brighton Selskabet har sparet over Lstr. 1000 om Aaret paa Victoria Jærnbanestation, ved at lade god Gasbelysning afløse Elektricitetsbelysning. Man har foretrukket Højtryks Gasbelysning, og i Torsdags var man Vidne til at det nye System blev taget i Brug, og til at Banegaardens uhyggelige Mørke blev forvandlet til det mest fuldendte Lys. Intetsteds fordres der større Omsorg for den offentlige Sikkerhed end paa en Banegaard; man behøver kun at tænke paa alle de Farer, der omgiver den Rejsende paa en daarligt belyst og stærkt befærdet Banegaard, for at samstemme i dette Udsagn. Belysningen af Broad Street Jærnbanestation er et Mønster paa, hvordan Belysning burde være. Der er straalende Lys, men Øjet irriteres ikke og modtager ingen af de pinlige Lysstød, som man faar ved de aabne elektriske Buelamper paa Paddington Jærnbanestation. Der er ingen Skygger. Enhver Genstand er tegnet i skarpe Omrids, og Randen af Perronerne ere tydeligt belyste. Selskabets Funktionærer støttes ogsaa i deres Arbejde, i Særdeleshed, naar de skulle se Billetterne. Hele Belysningen, med Undtagelse af den i Kontorerne, er ved Højtrykssystemet; Totalantallet af Højtryksgaslamper, der anvendes til denne, er 110. Til Belysning af de otte store Perroner, Gennemgangspassagerne til Perronerne, de fem Trappegange og Indkørslen bruges Messrs William Sugg & Co.s nye Buelamper paa 300 Lys' Styrke; medens

de to Buegange hver oplyses af 2 af Firmaets Belgravialamper paa 1000 Lys' Styrke. Fotografier, tagne ved Nattetid, vise tydeligt den smukke Belysning.

Vi ville nu nærmere beskrive Belysningsanlægget; de otte Perroner (to af disse ere Mellemperroner) ere oplyste ved 59 Newarklamper paa 300 Lys' Styrke, baaret af 12 Fods høje Søjler; paa Sideperronerne bæres de af Arme.

Der er omtrent 36 Fod mellem hver Lygte, og Søjlerne og Armene, der bære Lygterne, ere omtrent 12 Fod høje. Totalsummen af de 59 Lygters Lysstyrke er lig med 17.700 Lys med et Gasforbrug af omtrent 590 Kubikfod. Gassen til Belysning af de otte Perroner koster saaledes kun 1 sh. 8¹/₂ d. Timen = Kr. 1.58. Det er en Fornøjelse at gaa henad Perronerne om Aftenen, og Modsætningen er i Sandhed stor, naar man naar ud til Enden og ser det uhyggelige Mørke udenfor, hvor nogle Lygter med Fladbrændere endnu klare sig saa godt, som de kunne. Naar man vender sig mod Indkørslen, de fem Trappegange, de to Buegange og Gennemgangspassagerne til Perronerne, ser man samme udmærkede Resultat. I det Hele findes der i dette Anlæg 51 Sugg Højtrykslamper og deres samlede Lysstyrke er 17.260 Lys (iberegnet de Lamper paa 1000 Lys' Styrke, som vi tidligere have omtalt) med et Forbrug af 576 Kubikfod i Timen, der kun koster 1 s. 8 d. = Kr. 1.58 pr. Time. Disse Tal burde Jærnbane-myndigheder mærke sig. Gassen, der forsyner disse Lamper, tages direkte fra en af the Gaslight- & Coke Company's Højtrykshovedledninger, i hvilken Trykket varierer mellem 12 og 20 Tommer, alt efter Gasforbruget paa Ledningen. Af denne Grund anbringes der Regulatorer ved Indgangen til de 300 Blus tørre Maalere paa Banegaarden, og disse regulere Trykket fra Lamperne til 10 Tommer. Det rolige Lys viser, hvor regelmæssigt Gastilgangen virker; man er fuldstændig fri for de Stød og den Uro, som saa hyppigt finde Sted ved de elektriske Buelamper. Medens der paa de vigtigste Dele af Banegaarden kun findes Højtryksbelysning, findes der i Pakrummet, i Garderoben, i Billetkontoret o. s. v. almindelige Lavtryks-Auergaslamper, der give et Lys lig med 5040 Normallys med Forbrug af 252 Kubikfod Gas, der koster lidt under 9 d. Timen (= Kr. 0.67¹/₂ Øre).

Af hvilken Betydning er dette for Jærnbaneselskabet og for Offentligheden? For Selskabet en Besparelse af Penge og en af de bedst oplyste Banegaarde i London; for Offentligheden Beskyttelse og Betyggelse. Med Hensyn til Besparelsen have vi set, at hele Banegaarden oplyses med et Gasforbrug, der ikke overstiger 1450 Kubikfod Timen, saa Total-Omkostningerne for Gassen er lidt over 4 s. Timen (= Kr. 3.60). Paa Gasregningen kommer ogsaa Omkostningerne for Vedligeholdelsen, som omtrent ville beløbe sig til Lstr. 70 = Kr. 1260 om Aaret. I tidligere Tid var der et betydeligt og ødselt Gasforbrug; man vilde opnaa den største Virkning ved et daarligt Middel. Som Følge af, at dette nu ikke sker, mener man, at Gasregningen vil blive formindsket over Lstr. 200 = Kr. 3600 aarligt efter at Omkostningerne for Vedligeholdelsen af Glødenæt, Pasing o. s. v. ere betalte; medens Lysstyrken paa Banegaarden er forhøjet fra 8000 Lys' Styrke til en samlet Sum af 40,000 Lys' Styrke. Vi lykønske Jærnbaneselskabet og dets Direktion. Det er værd at lægge Mærke til, at i dette Tilfælde sejrede den Auerske Gasbelysning i Konkurrence med Elektriciteten, skønt denne blev tilbudt for den lave Pris af 1¹/₄ d. = 9⁴/₁₀ Øre pr. Kilowatt.

Uddrag af Journal Gaslighting, Water Supply etc.

November 14, 1905.

Det elektriske Lys fortrænges fra en Banegaard.

I sin Tale ved Gaslight- og Coke Kompagniets Møde den 7de Februar 1904 fortalte Sir W. T. Makins om, hvorledes det var lykkedes Selskabet at fortrænge det elektriske Lys fra Victoria Banegaard paa London, Brighton og South Coast Jærnbanelinie og at anlægge almindeligt Gruppe Auergasbelysning til stor pekuniær Fordel for Jærnbaneselskabet, og med Fortjeneste for Gaskompagniet. Nu ere disse Fakta imidlertid Ting, som paa Grund af den Opmuntring de yde, ikke bør skjules i en lang Tale om mange andre forskellige Emner, og da Mr. C. L. Morgan, Ingeniøren ved Brighton Selskabet, ikke havde noget derimod at indvende, og de vigtigste Funktionærer ved Gaslight- og Coke Kompagniet vare villige til at give os de nødvendige Oplysninger, have vi faaet Stof til at supplere, hvad Sir William havde at sige om dette interessante Held.

Enhver, der kender London, kender Victoria Banegaard og dens Betydning, som en af de vigtigste Endestationer. Jærnbaneselskabet frembragte tidligere deres egen Elektricitet til Belysning, til en Pris, for hvilken det ikke kunde have faaet den andetsteds fra. Det hele gik — lad os sige — ret godt, da kom Gaskompagniet med et Tilbud om Belysning ved Auergasbrændere, der skulde oplyse hele Banegaarden med mindst samme Virkning som det elektriske Lys med en Besparelse af omtrent Lstr. 900 aarligt (= Kr. 16.200) paa Belysningen af en Banegaard! Ikke engang Brighton Jærnbaneselskab havde Raad til at ignorere et saa fordelagtigt Tilbud; kort og godt, Selskabets Raadgivere vare, efter nogle Forespørgsler og Underhandlinger, overbeviste om, at det var Gaskompagniets ramme Alvor. Resultatet er, at den Dag i Dag eksisterer der ingen elektriske Lamper paa Banegaarden, og Jærnbaneselskabet høster nu Lønningen af Gaskompagniets Foretagende. Det mindste man kan sige, er, at det var en stor Triumf for Gaskompagniet.

Et Fotografi, taget ved Auergaslys, viser at Lyset kastes nedad og belyser fuldstændigt Perronens Overflade i hele sin Længde. Paa en Banegaard er det selvfølgelig Perronerne og ikke Tagene, der særligt skulle oplyses; i denne Henseende har Jærnbaneselskabet opnaaet en stor Fordel ved Forandringen — foruden Besparelsen — thi Banegaardens Belysning med elektriske Buelamper var sikkert alt andet end ens over det hele, idet Taget fik det meste Lys, medens Perronerne paa nogle Steder vare oplyste, paa andre mørke, en meget almindelig Fejl ved det elektriske Lys. Denne Fordel ved den nye Belysning blev ganske særligt paaskønnet for nogle Uger siden, da London blev hjemsogt af sin særlige Plage — Taagen. Enhver upartisk Dommer, der har set Banegaarden oplyst som den er nu, vil indrømme, at Fotografiet ikke yder Belysningen fuld Retfærdighed. I de elektriske Buelampers Tid vare 52 anbragte paa og omkring Banegaarden, og desuden (tilsyneladende for en Sikkerheds Skyld) bibeholdtes langs med Perronerne de gamle Fulfords Regenerativ-Gaslygter, der gjorde Tjeneste inden Elektriciteten blev indført. De vare, indtil den nylig stedfundne Forandring, endnu i Brug over Barriererne, i Billetkontorerne, i Garderoberne og i Toiletværelserne. Nu ere alle de gamle Lamper, Elektriske- og Gaslamper (Regenerativgaslamper og Fladbrændere) taget

bort, og i deres Sted har Gaskompagniet anbragt 93 3-Blus Auerlamper, 18 4-Blus og 11 enkelte Nr. 4 Brændere i mindre Lanterner for at lyse op i alle Kroge. Der er endnu lidt Arbejde at udføre — endnu en Lampe skal rejses paa den for Publikum tilgængelige Del af Banegaarden, ligesom de enkelte Fladbrændere paa den store Droske- og Omnibus-Holdeplads foran Banegaarden skulle fjernes. Belysningen paa denne Plads har hidtil været mere end trist.

Gruppelysene ere alle anbragte i Suggs Chertseylygter med Reflektorer; denne Type Lamper egner sig særligt for denne Slags Belysning, eftersom Reflektorerne hjælpe til at sprede Lyset nedad netop der, hvor det tiltrænges mest. Alle Lamperne hænge simpelthen i Rør med Kuglebevægelse uden Anti-Vibratorer, og Brænderne tændes ved Tændeblus. Hvad Fordelingen af Lamperne angaar, ere syv 4-Blus Lamper blevne anbragte paa Perronen udenfor Banegaarden, hvor Droskerne køre frem. Her findes straalende Belysning. Den giver Banegaarden et livligt Udseende og hjælper i høj Grad til at forebygge de Farer, som altid findes ved Nattetid midt i den Færdsel og Bevægelse, som er foran Indgangen til en stærkt befærdet Banegaard. I Vestibulen, foran hvilken Droskerne køre frem, er anbragt to 3-Blus Lamper. I det store Billetkontor er der fire 3 Blus-Lamper. Man kan ikke være for omhyggelig med Billetkontorenes Belysning for at beskytte de Rejsende mod Tyve. Disse to Kontorer kunde ikke være bedre oplyste end de ere; yderligere Lys vilde være til ingen Nytte, kun Ødselhed. Det samme gælder om Garderoberne og Toiletværelserne, imellem dem har man fordelt seks 3-Blus Lamper. Den store Plads, hvorfra Perronerne udgaa, oplyses for Tiden af fire 3-Blus Lamper og der skal, som tidligere omtalt, anbringes en Lampe til. En lignende Lampe og Gruppe ere anbragte over 5 af Barriererne. Der er i det hele 6 lange Perroner, som ere belyste af 3-Blus Lamper, der staa i en Afstand af 48 Fod fra hinanden. For at belyse Perron 1 har man anbragt otte Lamper. Perronerne 2, 3, 4 og 6 ere hver blevne forsynede med elleve, medens Perron 5 har fjorten. Tidligere var der 33 Buelamper over Perronerne; nu ere de, som vi have set, i det hele forsynede med 66 Gaslamper, der hænge i en Højde af omtrent 13 Fod over Perronerne. Udenfor Perronerne er der paa forskellige Steder elleve andre 4-Blus Lamper, de fleste af dem paa Standere paa passende Steder for at belyse Sporpladsen og Sporskiftet ved Aften- og Nattetid. Disse ere ophængte i Trisser og Slinger, saa de kunne hæves og sænkes hurtigt, og passes med Lethed. Paa en Banegaard som denne udgør Sporskiftet naturligvis en vigtig Del af Aften- og Nattearbejdet, og Folkenes Sikkerhed maa have for Øje. Mændene, der udføre dette Arbejde, have udtalt, at de foretrak det nye Lys for det tidligere elektriske, i Særdeleshed i Taage. Medens vi tale om Sporskifte, erindre vi, at før Auer-Gasbelysning blev indført paa Banegaarden, var det Skik at lade de elektriske Buelamper paa Perronen brænde hele Tiden for dette Arbejdes Skyld; medens man nu, da man har set, at Auergaslamperne forholde sig til de gamle Buelamper omtrent som to til en, slukkes hver anden Lampe, saa at der endogsaa er større Besparelse end man havde gjort Regning paa. Belysningen af Droskeholdepladsen er det, der nu skal tages fat paa; nogle gode runde Gruppe-Lamper skulle anbringes i Stedet for de nuværende Fladbrændere, der akkurat udsende Lys nok til at vise, hvor de staa, og til at forhindre Vognene i at kolliderede med Standerne. Foruden de enkelte 1-Blus Lamper i de forskellige Kroge ere Signalstationerne ogsaa blevne forsynede med Auergaslys med udmærket Virkning. Al den Gas, der for Tiden føres til Banegaarden, leveres igennem en 600 Lys Maaler.

DTV Danmarks Tekniske
Videncenter
Teknologihistorisk Samling

TB
662.74
Gas

461449

1905

300197656

